

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Jõustumise kp:
Avaldamismärge:

Kultuuriminister
käskkirj
algtekst
28.12.2024
RT III, 18.12.2024, 3

Kultuurimälestiseks olemise lõpetamine ja andmete muutmine (Põlvamaa)

Vastu võetud 29.11.2024 nr 191

Muinsuskaitseaduse § 20 lg 1 p 3 ja lg 2 alusel:

1. Lõpetan järgmise mälestise kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Räpina mõisa park“ (kultuurimälestiste registri nr 23819, asukoht Põlva maakond, Räpina vald, Räpina linn, Pargi tn 28, KÜ 70501:005:0147, 70501:005:0029, 70501:005:0011, 70801:001:1109, 70801:001:1110, 70801:001:1170) lahutamatu osaga:

Kultuuri- mälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
23820	Räpina mõisa pargipaviljon	kultuuriministri 12.08.1999 määrus nr 17 punkt 165

2. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 12.08.1999 määruse nr 17 punkti 165.

3. Lõpetan järgmise mälestise kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Põlva kirikuaed“ (kultuurimälestiste registri nr 23781, asukoht Põlva maakond, Põlva vald, Põlva linn, Kesk tn 2, KÜ 62001:001:0035) lahutamatu osaga:

Kultuuri- mälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
23782	Põlva kirikuaia piirdemüür	kultuuriministri 12.08.1999 määrus nr 17 punkt 127

4. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 12.08.1999 määruse nr 17 punkti 127.

5. Lõpetan järgmiste mälestiste kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Tilsi mõisa park“ (kultuurimälestiste registri nr 23738, asukoht Põlva maakond, Põlva vald, Tilsi küla, Tilsi mõis, KÜ 38501:003:0087, 38501:003:0076, 38501:003:0122, 38501:003:0093, 38501:003:0885, 38501:003:0850, 38501:001:0081, 38501:001:0082, 62201:001:0991, 62201:001:1048) lahutamatu osadega:

Kultuuri- mälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
23739	Tilsi mõisa pargigrott	kultuuriministri 12.08.1999 määrus nr 17 punkt 84
23744	Tilsi mõisa piirdemüür ja väravapostid	kultuuriministri 12.08.1999 määrus nr 17 punkt 89

6. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 12.08.1999 määruse nr 17 punktid 84, 89 ja kultuuriministri 19.12.2006 käskkirja nr 388 punkti 1 alapunkti 55 tabeli rea 3.

7. Lõpetan järgmise mälestise kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Kanepi kirikuaed“ (kultuurimälestiste registri nr 23678, asukoht Põlva maakond, Kanepi vald, Kanepi alevik, A. Weizenbergi tn 2a, KÜ 28501:003:0997) lahutamatu osaga:

Kultuuri- mälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
23679	Kanepi kirikuaia piirdemüür	kultuuriministri 12.08.1999 määrus nr 17 punkt 24

8. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 12.08.1999 määruse nr 17 punkti 24.

9. Lõpetan järgmise mälestise kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Kärsa õigeusu kirik“ (kultuurimälestiste registri nr 23670, asukoht Põlva maakond, Põlva vald, Kärsa küla, Kärsa kirik, KÜ 11701:005:1166) lahutamatu osaga:

Kultuuri-mälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
5071	Kärsa kiriku interjööri seina- ja tahvelmaalidega, Dolf Mayer, 1992 (õli, lõuend, fresko?)	kultuuriministri 19.03.1997 määrus nr 5 punkt 499

10. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 19.03.1997 määruse nr 5 punkti 499.

11. Lõpetan järgmise mälestise kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Ahja mõisa park“ (kultuurimälestiste registri nr 23657, asukoht Põlva maakond, Põlva vald, Ahja alevik, Allika tn 7 // Tartu mnt 23 // 23a // 23b, KÜ 11701:003:0059, 11701:003:0057, 11701:003:0058, 11701:003:0556, 11701:003:0594, 11701:003:0587, 11701:003:0061, 11701:003:0064, 11701:003:0055, 11701:004:0382, 11701:003:0566, 11701:001:0085, 11701:001:0086, 11701:001:0126) lahutamatu osaga:

Kultuuri-mälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
23658	Ahja mõisa piirdemüürid	kultuuriministri 12.08.1999 määrus nr 17 punkt 3

12. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 12.08.1999 määruse nr 17 punkti 3 ja kultuuriministri 19.12.2006 käskkirja nr 388 punkti 1 alapunkti 54 tabeli rea 3.

13. Lõpetan järgmiste mälestiste kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Kanepi-Mäe kalmistu“ (kultuurimälestiste registri nr 4185, asukoht Põlva maakond, Kanepi vald, Kanepi alevik, Mäekalmistu, KÜ 28501:003:0074, 28501:003:0939, 28501:003:0100, 28501:003:0783, 28501:003:0895, 28501:003:0784, 28501:003:0031, 28501:003:0773, 28501:003:0740, 28401:001:0134, 28501:003:0058, 28501:003:0875) lahutamatu osadega:

Kultuuri-mälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
5076	Hauamonument "Lootus", A. Weizenberg, 1897 (pronks, graniit)	kultuuriministri 19.03.1997 määrus nr 5 punkt 3
5105	Rist Gusta Kasuka perekonna haua, Riia töö(?), 19.saj (malm)	kultuuriministri 19.03.1997 määrus nr 5 punkt 72

14. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 19.03.1997 määruse nr 5 punktid 3 ja 72.

15. Lõpetan järgmise mälestise kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Põlva kalmistu“ (kultuurimälestiste registri nr 4201, asukoht Põlva maakond, Põlva vald, Põlva linn, Pärna tn 1a, KÜ 62001:003:0023, 62001:003:0100, 62001:003:0190, 62001:003:0110, 62001:003:0004, 62201:001:0876, 62201:001:1278, 62001:003:0006, 62001:003:0310, 62201:001:1036) lahutamatu osaga:

Kultuuri-mälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
5170	Rist Gustav v. Glasenappi haua, 1862 (malm)	kultuuriministri 19.03.1997 määrus nr 5 punkt 527

16. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 19.03.1997 määruse nr 5 punkti 527.

17. Lõpetan järgmise mälestise kultuurimälestiseks olemise, kuna tegemist on kinnismälestise „Vabadussõja mälestussammas“ (kultuurimälestiste registri nr 27145, asukoht Põlva maakond, Põlva vald, Põlva linn, Kesk tänav T2. KÜ 62101:001:0077) lahutamatu osaga:

Kultuuri-mälestiste registri nr	Kultuurimälestise nimetus	Mälestiseks tunnistamise õigusakt
5169	Reljeef Põlva vabadussambalt, A. Eller, 1922 (pronks)	kultuuriministri 19.03.1997 määrus nr 5 punkt 115

18. Tunnistan kehtetuks kultuuriministri 19.03.1997 määruse nr 5 punkti 115.

19. Muudan kultuuriministri 12.08.1999 määruse „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ nr 17 punkt 143 ehitismälestise „Rosma küla elamu III“ (kultuurimälestiste registri nr 23798, asukoht Põlva maakond,

Põlva vald, Rosma küla, Veski tee 8, KÜ 61903:002:0056) nimetust ja määrab kultuurimälestise nimetuseks „Elamu“.

20. Muudan kultuuriministri 12.08.1999 määruse „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ nr 17 punkt 142 ehitismälestise „Rosma küla kauplus-elamu II ait-kelder“ (kultuurimälestiste registri nr 23797, asukoht Põlva maakond, Põlva vald, Rosma küla, Veski tee 6, KÜ 61903:002:0042) nimetust ja määrab kultuurimälestise nimetuseks „Ait-kelder“.

21. Muudan kultuuriministri 12.08.1999 määruse „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ nr 17 punkt 141 ehitismälestise „Rosma küla kauplus-elamu II“ (kultuurimälestiste registri nr 23796, asukoht Põlva maakond, Põlva vald, Rosma küla, Veski tee 6, KÜ 61903:002:0042) nimetust ja määrab kultuurimälestise nimetuseks „Elamu-ärihoone“.

22. Muudan kultuuriministri 12.08.1999 määruse „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ nr 17 punkt 140 ehitismälestise „Rosma küla elamu I kaev“ (kultuurimälestiste registri nr 23795, asukoht Põlva maakond, Põlva vald, Rosma küla, Veski tee 2, KÜ 61903:002:0026) nimetust ja määrab kultuurimälestise nimetuseks „Kaev“.

23. Muudan kultuuriministri 12.08.1999 määruse „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ nr 17 punkt 139 ehitismälestise „Rosma küla elamu I kelder“ (kultuurimälestiste registri nr 23794, asukoht Põlva maakond, Põlva vald, Rosma küla, Veski tee 2, KÜ 61903:002:0026) nimetust ja määrab kultuurimälestise nimetuseks „Kelder“.

24. Muudan kultuuriministri 12.08.1999 määruse „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ nr 17 punkt 138 ehitismälestise „Rosma küla elamu I tiibhoonega“ (kultuurimälestiste registri nr 23793, asukoht Põlva maakond, Põlva vald, Rosma küla, Veski tee 2, KÜ 61903:002:0026) nimetust ja määrab kultuurimälestise nimetuseks „Elamu kõrvalhoonega“.

25. Muudan kultuuriministri 12.08.1999 määruse „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ nr 17 punkt 116 ehitismälestise „Rasina mõisa peahoone tiibehitis“ (kultuurimälestiste registri nr 23771, asukoht Põlva maakond, Põlva vald, Rasina küla, Lutsujõe, KÜ 47301:001:1120) nimetust ja määrab kultuurimälestise nimetuseks „Rasina mõisa peahoone tiibhoone“.

26. Muudan kultuuriministri 12.08.1999 määruse „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ nr 17 punkt 79 ehitismälestise „Põlgaste mõisa moonakatemaja 1“ (kultuurimälestiste registri nr 23734, asukoht Põlva maakond, Põlva vald, Lahe küla, Moona, KÜ 38501:003:0823) nimetust ja määrab kultuurimälestise nimetuseks „Põlgaste mõisa moonakatemaja“.

27. Muudan kultuuriministri 12.08.1999 määruse „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ nr 17 punkt 80 ehitismälestise „Põlgaste mõisa moonakatemaja 2“ (kultuurimälestiste registri nr 23735, asukoht Põlva maakond, Põlva vald, Lahe küla, Uueniidu, KÜ 38501:003:0818) nimetust ja määrab kultuurimälestise nimetuseks „Põlgaste mõisa moonakatemaja“.

28. Muudan kultuuriministri 12.08.1999 määruse „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ nr 17 punkt 25 ehitismälestise „Kanepi koolimaja“ (kultuurimälestiste registri nr 23680, asukoht Põlva maakond, Kanepi vald, Kanepi alevik, Kooli tn 3 // 5, KÜ 28501:003:0053) nimetust ja määrab kultuurimälestise nimetuseks „Kanepi köstrimaja“.

29. Muudan kultuuriministri 19.03.1997 määruse „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ nr 5 punkt 402 kunstimälestise „Žirandool kolme tulega, 19.saj. (messing)“ (kultuurimälestiste registri nr 5365, asukoht Põlva maakond, Räpina vald, EAÕK Võõpsu kirik, Turu tn. 3) nimetust ja määrab kultuurimälestise nimetuseks „Laualühter kolme tulega, 19.saj (messing)“.

30. Muudan kultuuriministri 19.03.1997 määruse „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ nr 5 punkt 361 kunstimälestise „Tornikell, ? (pronks)“ (kultuurimälestiste registri nr 5388, asukoht Põlva maakond, Räpina vald, EAÕK Võõpsu kirik, Turu tn. 3) nimetust ja määrab kultuurimälestise nimetuseks „Tornikell (pronks)“.

Muinsuskaitseametil teha käskkiri teatavaks menetlusosalistele, kanda mälestiseks olemise lõpetamised kultuurimälestiste registrisse ja ajakohastada andmed riigi maakatastris.

Käskkirja on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul käskkirja avaldamisest Riigi Teatajas, esitades kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud tingimustel ja korras.

Mälestiseks olemise lõpetamise asjaolud ja menetluse läbiviimine

Muinsuskaitseaduse § 20 lg 1 p 3 alusel võib mälestiseks olemise lõpetada, kui mälestis on teise mälestise lahutamatu osa, ehk olukorras, kus näiteks kirikuhoone on tunnistatud ehitismälestiseks, puudub põhjendus tunnistada eraldi mälestiseks ka mõni kirikuhoone detail.

Maa-alalised mälestised, nagu näiteks park, kirikuaed või kalmistu on terviklik kooslus, mille väärtusliku ansambli/keskkonna lahutamatuks osaks on seal asuvad ajaloolised rajatised, haljastuselemendid, struktuur ja arhitektuursed väikevormid (näiteks piirdemüür, värav, paviljon, kabel ja ajaloolised hauatähised).

Muinsuskaitseamet kogus kokku Põlvamaal asuvate mälestiste andmed ning analüüsis nende võimalikku käsitlemist teise mälestise osana, kasutades selleks peamiselt kultuurimälestiste registrit, aga ka arhiiviallikaid, valdkonna spetsialistidelt ja paikvaatlustelt kogutud informatsiooni. Ülevaatus tulemusena leiti, et 11 mälestise puhul on tegemist teise mälestise lahutamatu osaga. Nendest 5 on kunstimälestised, peamiselt kirikutes asuvad maalid ja kirikuaia paiknevad hauatähised. Ehitismälestisi on 6, peamiselt piirdemüürid.

Käskkirjas nimetatud Põlva maakonnas asuvad mälestised on tunnistatud kultuurimälestisteks aastatel 1997–2007. Mälestised, millede mälestiseks olemine lõpetatakse, on enamuses sisuliselt ehitise või rajatise juurde kuuluvad detailid või rajatised. Näiteks on kinnismälestise „Kanepi kirikuaed“ (kultuurimälestiste registri nr 23678) lahutamatuks osaks „Kanepi kirikuaia piirdemüür (kultuurimälestiste registri nr 23679) ning jääb mälestise „Kanepi kirikuaed“ osaks.

Samamoodi on kinnismälestise „Ahja mõisa park“ (kultuurimälestiste registri nr 23657) lahutamatuks osaks seal asuv pargi piirdemüür (kultuurimälestiste registri nr 23658).

Kuivõrd käskkirjas nimetatud mälestiste riiklik kaitse jätkub, ei ole muudatusel sisulist mõju mälestiste kaitse korraldusele. Muudatus on tehniline ning sellega väheneb mälestiste arv kultuurimälestiste registris. Käskkirjas nimetatud mälestiseks olemise lõpetamise kaalumisel riikliku kaitse kriteeriumeid ei hinnatud, kuna lõpetatud mälestised on teise mälestise lahutamatu osa ning nende riiklik kaitse jätkub senises ulatuses.

Mälestistele, mille kultuurimälestiseks olemine lõpetatakse, kuna tegemist on kinnismälestise lahutamatu osaga, jääb kehtima selle kinnismälestise kaitsevöönd, mille lahutamatu osa see mälestis on.

Lisaks parandatakse ja ühtlustatakse kinnismälestiste nimekujusid. Kultuuri- ja mälestiste nimetuste kontrollimise käigus tuvastati nimetustes ebatäpsusi ja erinevusi nimetuste andmisel. Eelnimetatud põhimõtetele toetudes täpsustatakse 12 kultuurimälestise nimetust, millega ei muudeta mälestiste senist avalik-õiguslikku seisundit.

Käskkirjas nimetatud mälestiste mälestiseks olemise lõpetamine ja nimetuse muutmine hõlmab 33 omanikku, kellele kuuluva hoone või rajatise lahutamatuks osaks jäävad kultuuriväärtuslikud detailid või rajatised, mille mälestiseks olemine lõpetatakse või nimetust muudetakse. Mälestiste omanikele selle muudatusega täiendavaid negatiivseid mõjusid ei kaasne. Mälestise käsitlus muutub selgemaks. Hoone või rajatis on tervik koos oma lahutamatu osadega ja mälestiste lahutamatu osade osas ei pea eraldi silmas pidama ja arvestama tööde ja tegevuste planeerimisel, milline mälestise lahutamatu detail või rajatis on eraldi kaitse all ja milline ei ole ning kas töodes tuleb või ei tule arvestada samal ajal nii vallas- kui ka kinnismälestisele kehtivaid nõudeid. Mõnevõrra väheneb mälestise omanike halduskoormus ning Muinsuskaitseameti töökoormus.

Muinsuskaitseamet algatas kultuurimälestiste lõpetamise ja andmete muutmise menetluse ja edastas 30.05.2024 eelnõu tutvumiseks Põlva maakonna kohalikele omavalitsustele ning mälestiste katastriüksuste omanikele. Tähtaeg arvamuste ja ettepanekute esitamiseks oli 14 päeva ehk kuni 13.06.2024. Tähtaegselt ei laekunud ühtegi arvamust või küsimust. Muinsuskaitse Nõukogu tutvus ja nõustus eelnõuga 02.10 – 21.10.2024 toimunud e-koosolekul.

Heidy Purga
Kultuuriminister